

Iparpolitikai stratégiák Európában - Németország

Szabó Dorottya

DOI: 10.14267/VILPOL2023.02.10

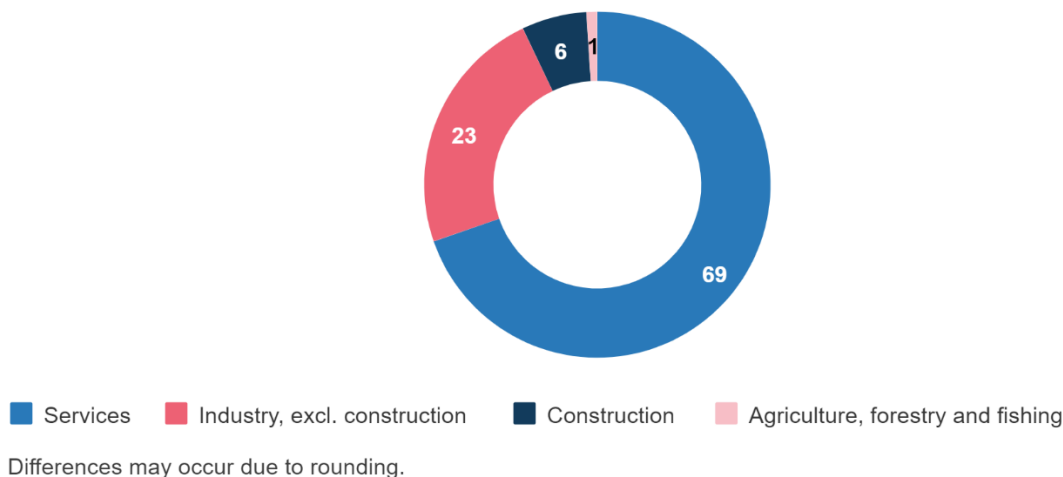
Németország iparpolitikai stratégiájának feltérképezéséhez elsődleges forrásként a német Gazdasági és Klímaügyi Minisztérium publikációira, illetve nyilvános kommunikációjára támaszkodtunk. Ezek közül is kiemelendő a minisztérium által 2019 végén, „Iparpolitikai Stratégia 2030” címen kiadott jelentés. Bár 2019 végén még Peter Altmaier vezette a minisztériumot, Robert Habeck, jelenlegi gazdaság és klímaügyi miniszter kommunikációja nagyrészt összhangban van az említett stratégiával, így azt fontos kiindulópontnak tekintjük. Az ukrán háború következtében kialakuló energiaválság természetesen előtérbe helyezett olyan problémákat – elsősorban az energetikai átállás kérdését –, amelyek Habeck kommunikációjában erősebben jelennek meg, mint amekkora figyelmet kaptak a tizedforduló kapujában felvázolt stratégiában, azonban az akkor a 2020-as évekre megálmodott német iparpolitika alapjai továbbra is relevánsak.

Áttekintő statisztikák

A német gazdaságban megtermelt bruttó hozzáadott érték ágazati eloszlása az 1. ábrán bemutatottak szerint alakult 2022-ben. Ezek alapján elmondható, hogy a bruttó hozzáadott érték közel egyharmadát az ipar állította elő Németországban.

Gross domestic product, 2022

Percentages of nominal gross value added, GDP EUR 3,867,1 billion

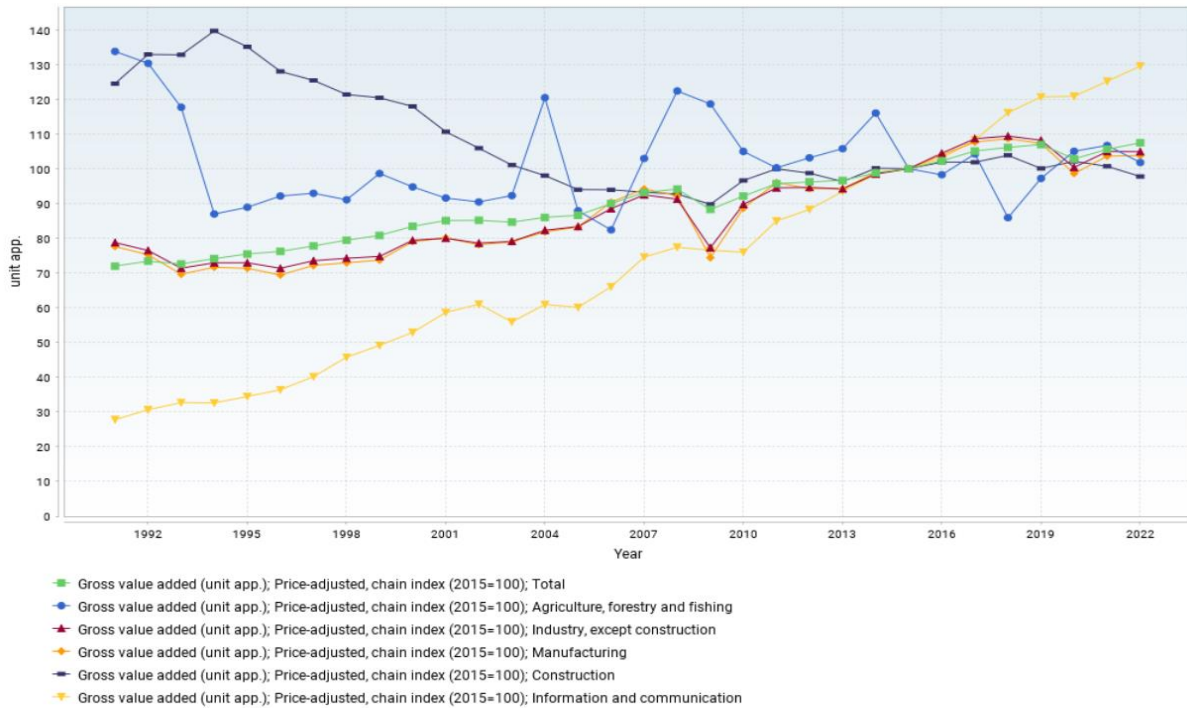

© Statistisches Bundesamt (Destatis), 2023

1. ábra: Bruttó hozzáadott érték ágazati eloszlása a német gazdaságban, 2022

Forrás: Német Szövetségi Statisztikai Hivatal

Érdekes az egyes szektorok hozzáadott értékének dinamikus változásait is megvizsgálni. A 2. ábrán látható a mezőgazdaság, az ipar (kivéve építőipar), feldolgozóipar, építőipar, valamint az információ és kommunikáció ágazatok bruttó hozzáadott értékének változása az elmúlt 3 évtizedben. Az ábráról leolvasható, hogy az építőiparban a hozzáadott érték csökkenő tendenciát mutat, az ipar szorosan követi a teljes hozzáadott érték trendjét, az információs és kommunikációs szektor pedig jelentős növekedést mutatott ezen a téren.

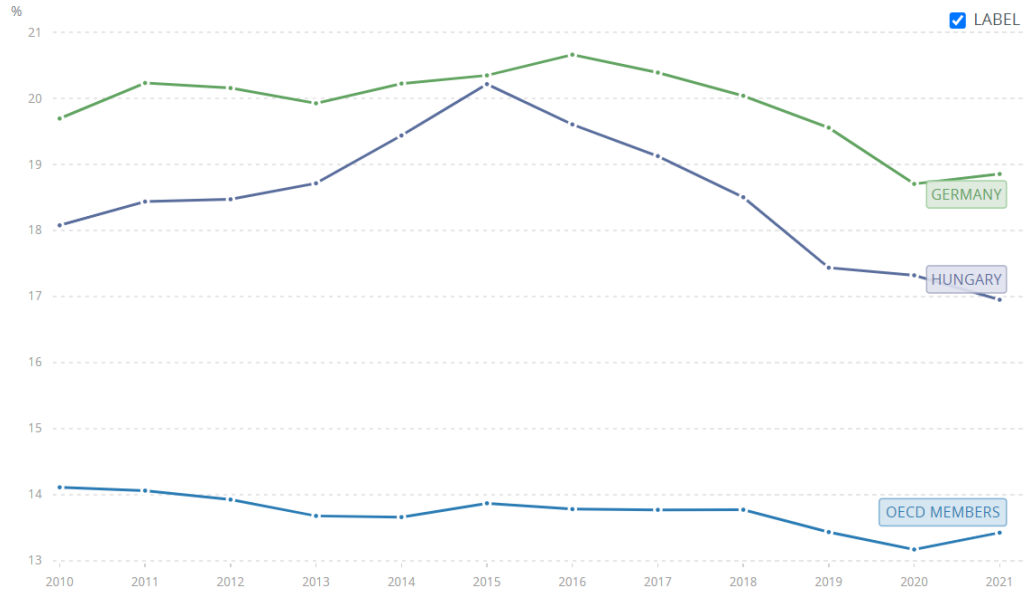

© Federal Statistical Office, Wiesbaden 2023 | created: 2023-04-06 / 12:36:53

2. ábra: Mezőgazdaság, ipar, feldolgozóipar, építőipar, információ és kommunikáció ágazatok bruttó hozzáadott értékének változása, 1992-2022

Forrás: Német Szövetségi Statisztikai Hivatal

Nemzetközi összehasonlításban látható, hogy a német feldolgozóiparnak az OECD átlaghoz képest jóval nagyobb a GDP-arányos hozzáadott értéke (3. ábra). Annak ellenére, hogy a 2010-es évek második felében jelentősen csökkent a feldolgozóiparban létrehozott hozzáadott érték aránya, Németországban ez az arány több mint 5%-ponttal volt magasabb 2021-ben, mint az OECD országokban átlagosan.

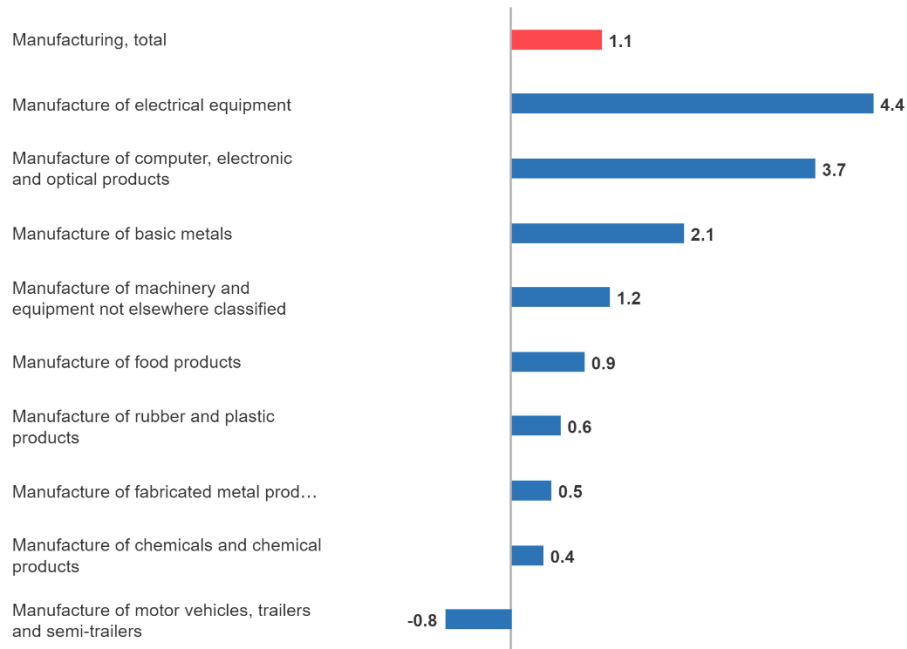
3. ábra: A feldolgozóipar bruttó hozzáadott értéke a GDP százalékában

Forrás: Világbank

A különböző szektorokban foglalkoztatottak számának éves változása 2021 októbere és 2022 októbere között a 4. ábráról olvasható le.

Number of employees in manufacturing, October 2022

Change on the previous year in %

© Statistisches Bundesamt (Destatis), 2023

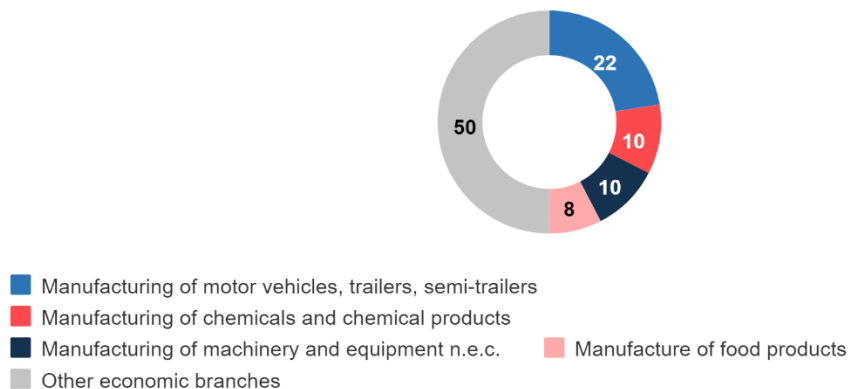
4. ábra: Foglalkoztatottak száma szektoronként, 2021-2022

Forrás: Német Szövetségi Statisztikai Hivatal

Az 5. ábrán látható, hogy 2020-ban hogyan oszlott meg az ágazatok között az összesen 60,8 milliárd eurónyi befektetési összeg. Az ábra alapján elmondható, hogy a gépjárműgyártás, a vegyszerek és vegyi termékek gyártása, valamint a gépek és berendezések gyártása vezető ipari ágazatok.

Investments of the largest economic branches, 2020

Percent, EUR 60.8 billion Investments total

Differences may occur due to rounding

© Statistisches Bundesamt (Destatis), 2023

5. ábra: Beruházások a legnagyobb gazdasági ágazatokban

*Forrás: Német Szövetségi Statisztikai Hivatal***Iparpolitikai Stratégia 2030**

Bár Németország súlya a világgazdaságban jelentősen lecsökkent a 2010-es évekre, továbbra is a világ egyik legerősebb iparát tudhatja magáénak. A gazdasági és klímaügyi minisztérium egy átfogó stratégiai jelentésben vázolta fel azokat a gazdaságpolitikai alappilléreket, melyeket egy erős, szociális piacgazdaság keretein belül működő, a globális trendekkel összhangban lévő, versenyképességét megőrző ipar fenntartásához elengedhetetlennek tart. A minisztériumi jelentés kiemeli a kis- és középvállalkozások, illetve a kkv szektor és a nagyvállalatok közti network és koordináció szerepét az iparban, továbbá alapvető értéknek, az erős ipari teljesítmény alapjának tartja a 1) szociális piacgazdaság intézményi keretrendszerét, 2) az elkötelezett, innovatív, társadalmi felelősséget vállaló vállalkozói kultúrát, 3) a jól képzett munkaerőt – aminek az alapja a jó oktatási rendszer, beleértve a duális képzési formákat –, 4) az ipari szereplőkkel és az egyetemekkel szoros összhangban működő kutatási rendszert, 5) a szabadkereskedelem és az Európai Unió egységes belső piacából származó előnyöket, illetve 6) a szociális partnerség sikeres modelljét és a felelős bérpolitikát.

Az iparpolitikai stratégia megalkotásánál Németország különös figyelmet fordított elsősorban az ipar strukturális változásait indukáló innovációkra, amelyek széleskörűen fognak át szektorokat, piacokat számolnak fel és hoznak létre, illetve teljes értékláncokat alakítanak át. Hasonlóan fontos szerepet tulajdonítottak a platformgazdaságok elterjedésének – amik szoros kapcsolatban állnak a digitalizáció és a mesterséges intelligencia diffúziójával –, a klímaváltozás okán felmerülő szükséges ipari alkalmazkodásnak, illetve a versenytársként megjelenő országok protekcionista kereskedelempolitikájából fakadó hátrányoknak. Ebben az általános világgazdasági atmoszférában

Németország elengedhetetlennek tartja, hogy olyan gazdasági és gazdaságpolitikai környezetet teremtsen a vállalatok számára, amely hozzásegíti őket ahhoz, hogy kiaknázzák a versenyelőnyüket a globális piacon. Ugyanakkor ehhez nem csupán az intézményi feltételek szükségesek, hanem az ipari vállalatok – mérettől független – kooperációja az innovatív startupokkal, a K+F folyamatokba való jelentős beruházás, illetve a termelékenység növelése.

A gazdaságpolitikai környezet javítása

A német ipar versenyképességének megőrzése érdekében elengedhetetlen az innováció-ösztönző, a vállalatokban rejlő potenciál realizálódását támogató gazdaságpolitikai környezet. Ezen környezet kialakításának kapcsán a gazdaság és klímaügyi minisztérium több olyan területet emelt ki, ahol alapvető változásokat tart szükségesnek:

- A társasági adó mértékének csökkentése: általánosságban a vállalatok adóterhének csökkentését fogalmazzák meg célként a német ipar nemzetközi versenyképességének fenntartásának érdekében.
- Társadalombiztosítási járulékok korlátozása: a szövetségi kormány a társadalombiztosítási járulékok összértékét a bruttó bér 40%-ban maximalizálta.
- Rugalmasabb munkaerőpiac: a digitalizáció és az ipar strukturális változásai megkövetelik a munkaerőpiac modernizálását, ami magában foglalja például a munkaórák szabályozásának lazítását.
- Képzett munkaerő mobilizációja: a gazdasági és klímaügyi minisztérium különös figyelmet szentel a duális szakképzés területének annak érdekében, hogy a képzések lépést tudjanak tartani a digitalizáció által indukált trendekkel, így a szakképzettek karrierkilátásai hosszú távon is vonzóak maradhassanak, a vállalatok pedig megfelelő humán-erőforrással rendelkezzenek.
- A villamosenergia-költségek versenyképességének megőrzése és a „szénszivárgás” megelőzése: A biztonságos és megfizethető energiaellátás alapvető feltétel az ipar zavartalan működéséhez, illetve versenyképességének megőrzéséhez. A kis- és középvállalkozások számára az energiaköltségek finanszírozása már az ukrán háború nyomán kialakult energiaválság előtt is jelentős költségterhelés volt, így az energia- és klímapolitikai intézkedések során ezen vállalati kör igényeinek kiemelt figyelmet kell szentelni. Az energetikai átállás és klímaváltozás hatékony mérséklésének egyik alapköve, a villamosenergia-hálózati infrastruktúra kialakítása már a 2019-es stratégiai jelentésben is hangsúlyos elem, az utóbbi években azonban az energiaválság miatt kiemelt fontosságú iparpolitikai céllá vált. A potenciális „szénszivárgás” problémájának megoldását Németország a villamosenergia-árkompenzáció fejlesztésében, és egy határokon és szektorokon átívelő, globálisan összehasonlítható karbon-árrendszerben látja.
- Az infrastruktúra bővítése: Az infrastruktúra fejlesztésén egyszerre értendő a digitális, illetve a közlekedési infrastruktúra. Utóbbi esetében a meglévő infrastruktúra optimalizációja és kiterjesztése, valamint új projektek – utak, vasúti útvonalak, vízi és légi útvonalak – kialakítása egyaránt fontos. Továbbá a szövetségi kormány különösen nagy hangsúlyt fektet arra, hogy a közúti közlekedési infrastruktúrát felszerelje a járművek,

folyamatok és szolgáltatások automatizálásához és összekapcsolásához szükséges digitális technológiával. A digitális infrastruktúra területén a Minisztérium támogatja az előrettekintő gigabites hálózatok 2025-ig történő kibővítését, és célja a kiépítés felgyorsítása. Alapvető célnak tekinti továbbá a megbízható LTE mobilkommunikációs hálózat minden régióra való kiterjesztését, illetve Németország vezető szerepét az 5G hálózatok kialakításában.

- A nyersanyagellátás biztosítása és a körforgásos gazdaság elősegítése: Mivel a német ipar jelentősen függ az importált nyersanyagoktól, a nyersanyagellátás biztosítása alapvető fontosságú az ipari tevékenységek zavartalan működésének szempontjából. Németország nyersanyag stratégiája egyrészt a német bányászat, illetve a körkörös gazdaság fejlesztését, másrészt az importált nyersanyagellátás biztosítását tűzte ki célul. Az Oktatási és Kutatási Minisztérium által működtetett ReziProK finanszírozási program az erőforrás-hatékony körkörös gazdaság és az innovatív termékciklusokhoz kapcsolódó kutatási és fejlesztési programokat támogat.
- A bürokrácia csökkentése: A bürokrácia minimalizálása – ami magában foglalja a beszámolás kötelezettségek csökkentését, illetve a digitalizált megoldásokra való áttérést is – segítheti a vállalalkozási és innovációs tevékenységeket.
- A versenyjog korszerűsítése: A versenyképes ipari szektornak olyan modern szabályozási keretre van szüksége, amely megfelel az ipari szerkezetváltás, a fenntarthatóság és a nemzetközi üzleti környezet változó igényeinek. A kis- és középvállalkozások számára kiemelt fontosságú az egyéb gazdasági szereplőkkel való együttműködés, a szinergiák kihasználása, így az ezen vállalati szektorra vonatkozó versenyjogi szabályozás különös figyelmet kap Németországban, elsősorban a kkv-k fúziós lehetőségeinek biztosításával, valamint a kkv-k adatgazdasághoz való hozzáféréseinek biztosításával.

Új technológiák támogatása, a magántőke mozgósítása

A technológiák a strukturális változások meghatározó tényezői. A mesterséges intelligencia, a biotechnológia, a nanotechnológia, a „könnyűsúlyozás”, illetve az új típusú anyagok és energiahordozók terén jelenleg tapasztalható fejlesztések a gőzgéphez hasonló hatásokat fejtenek ki a gazdaságban. Az ilyen, általános célú technológiák (general purpose technology, rövidítve: GPT) a már meglévő gazdasági és társadalmi struktúrára gyakorolt hatásuk révén drasztikusan megváltoztathatják azokat, így a proaktív állami hozzáállás elengedhetetlen ezen a területen.

- Technológiák fejlesztése, alkalmazása: a Németország hightech stratégiája (HTS 2025) rávilágít és összefoglalja, hogy a kutatási és innovációs tevékenységek miként tudják alakítani az ország jövőjét. A HTS 2025 egy nyitott innovációs kultúrához járul hozzá, amely jellegzetesen dinamikus és agilis, és a tudást a kutatási eredmények gyakorlati alkalmazásba való átültetésével valósítja meg. A stratégiát 12 küldetés alkotja, melyek kiterjednek az egészségre, a jó élet- és munkakörülményekre, a mobilitásra, a mesterséges intelligenciára és a nyitott innovációs kultúrára. Ezen túlmenően, számos misszió a jelen és a jövő nemzedékei számára a környezeti és fenntarthatósági kihívásokkal is foglalkozik. A HTS 2025 projekten felül a Gazdasági és Klímaügyi Minisztérium elkötelezett amellett, hogy

hozzségítse a vállalatokat ahhoz, hogy az ötleteiket piacképes terméké alakítsák. A Minisztérium „Kis- és középvállalkozások Központi Innovációs Programja” például a kkv-k innovációs kapacitásának fejlesztését célozza. 2022-ben egy LED-alapú napszimulátor innováció lett az év projektje a finanszírozási program keretében.

- A kockázati tőke támogatásának növelése: a hosszú távú, stratégiaileg orientált magánbefektetők bevonása az előremutató és sok esetben erősen tőkeigényes németországi mélytechnológiai projektek finanszírozásába alapvető fontosságú a német gazdaság innovatív technológiai fejlesztési tevékenységeinek szempontjából.
- Digitalizálás – a lehetőségek kihasználása: a Gazdasági és Klímaügyi Minisztérium a mesterséges intelligencia területén kiépített sikeres vezető szerepet kulcsfontosságúnak tartja mind Németország, mind Európa szempontjából. Ennek érdekében a német kormány mesterséges intelligencia stratégiájának keretében segíti a vállalatokat abban, hogy azok maximálisan kihasználhassák a mesterséges intelligenciában rejlő potenciált. Ezen a területen is kiemelt figyelmet kapnak a kkv-k, akik hátrányból indulhatnak a mesterséges intelligencia implementálásának területén. Fontos stratégiai pillér továbbá a digitális infrastruktúra fejlesztése, valamint a digitális platformok jelentette új üzleti modellek elterjedésének támogatása mind a B2B, mind a B2C szolgáltatások esetében. Ide tartozik még az európai partnerekkel, valamint az üzleti és tudományos közösségekkel együttműködve, a Szövetségi Kormány által kialakított GAIA-X projekt, ami a versenyképes, biztonságos és megbízható európai adatinfrastruktúra létrehozását tűzte ki célul.
- A jövő mobilitásának fejlesztése: a Minisztérium mobilitási politikája az új, innovatív hajtáslánc-technológiák fejlesztésére összpontosít minden közlekedési mód esetében. Különös figyelmet fordít az akkumulátorcellák gyártásának támogatására, az elektromos hajtásláncok kutatására és fejlesztésére, valamint a hidrogéntechnológiák és a szintetikus üzemanyagok alkalmazására. Az önvezető járművek elterjedését – aminek feltétele többek között egy jól kialakított jogi és szabályozási környezet – szintén alapvető fontosságúnak tartják a közlekedés megreformálásának érdekében.
- Új technológiák támogatása az alacsony szén-dioxid-kibocsátású ipari termelés érdekében: ezen a területen a Minisztérium a hidrogéntechnológiák alkalmazásában rejlő potenciált emeli ki. Az energetikai átállás érdekében az állam pénzügyi támogatással ösztönzi az ipari vállalatokat.
- A CCS /CCU technológiák piaci érettségének elérése: A CCS és CCU kutatási és fejlesztési tevékenységeket a következő pontokra összpontosítják: szén-dioxid-leválasztási technológiák ipari létesítmények számára, regionális és európai CCS/CCU infrastruktúra, a szén-dioxid felhasználásának további módjai és a szén-dioxid elkerülés költségeinek csökkentése.
- A biogazdaság fejlesztése: A biogazdaság alapjaiban járul hozzá a fenntarthatósághoz és az éghajlatváltozás mérsékléséhez, valamint a körforgásos gazdaság erősítéséhez és az erőforrás-hatékonyság fokozásához.
- A „könnyűsúlyozás” elősegítése: a „könnyűsúlyozás” az innováció egyik erős mozgatórugója, amely jelentős mértékben javíthatja az erőforrás- és

energiahatékonyságot, így Németország vezető szerepe ezen a területen nagyban hozzájárulhat versenyképességének fokozásához.

A technológiai autonómia fenntartása

A Minisztérium kiemeli, hogy elkötelezett a szabadkereskedelmi értékek, így az áruk és szolgáltatások, valamint a nemzetközi tőke szabad mozgása mellett, felhívja azonban a figyelmet Németország technológiai autonómiájának fontosságára, ami kulcsfontosságú a fejlett ipari társadalmak működése szempontjából. Ennek okán nagy szükség van arra, hogy a szövetségi kormány átvizsgálja azokat az eseteket, amelyekben harmadik országok befektetői kritikus infrastrukturális vagy védelmi technológiai vállalatokat kívánnak felvásárolni.

Az informatikai biztonság a kereskedelmi siker és a folyamatos versenyképesség kulcsfontosságú tényezőjévé vált az utóbbi években, így a német gazdaság kibertámadásokkal szembeni védelmét is szorgalmazza a Minisztérium.

A fentiekben bemutatott, a 2020-as évekre megalkotott iparpolitikai stratégia alapján elmondható, hogy Németország globális vezető szerepet kívánt és kíván betölteni az ipar és tágabb értelemben a gazdasági rendszerek strukturális változásainak felgyorsításában. A Gazdasági és Klímaügyi Minisztérium prioritásai és javaslatai alapján egy, a kis- és középvállalkozásokra erősen támaszkodó, technológia és innováció-orientált ipar irányába mutatnak. A digitalizáció, illetve az új típusú energiaforrásokra való átállás, és így az ipari tevékenységek ezen céloknak való megfeleltetése különösen fontos szempontoknak minősülnek.

A fentiekben bemutatott stratégiai anyag 2019 végén jelent meg, és ahogy arról már szó volt, azóta fontos változások történtek a vezetésben. 2021 végén Robert Habeck, zöldpárti politikus került a gazdaságügyi miniszteri pozícióba, ezzel együtt pedig át is alakult az egykori Gazdasági és Energiaügyi Minisztérium, ami jelenleg Gazdasági és Klímaügyi Minisztérium. Nem meglepő módon ez azt is jelenti, hogy a Minisztérium kommunikációjában valamivel erősebben jelennek meg a klímaváltozás csökkentésére irányuló elképzelések. Bár érdemes megemlíteni, hogy az előző vezetés alatt publikálta a Minisztérium „A fenntartható gazdaság felé” jelentését, melyben kiemelik az ipar klímaváltozás elleni küzdelemben betöltött jelentős felelősségét és szerepét. Ebben az anyagban több olyan pont jelenik meg, ami az iparpolitikai stratégiának is fontos része. Ilyen többek között az elektromos mobilitás, a körkörös gazdaság és biogazdaság, a „könnyűsúlyozás”, vagy a digitalizáció területén megvalósuló innovációk támogatása. A német ipar modernizációjának irányát az új vezetés is a fent ismertetett stratégiával összhangban képzelel el, bizonyos területek azonban hangsúlyosabban jelennek meg az elmúlt évek kommunikációjában.

A Gazdasági Minisztérium fókusza az utóbbi években

Habeck miniszteri kinevezése után a vezetéséhez köthető első sajtóhír 2021 végén az volt, hogy a Gazdasági és Klímaügyi Minisztérium 32 mikroelektronikai üzleti projekt támogatásáról döntött az IPCEI projekt keretében. Habeck a német és európai chip-gyártás támogatását összekötötte az innovatív, energiahatékony és klímabarát technológiák fejlesztésével, amelyek felgyorsíthatják a karbonsemleges iparra való átállást. Ugyanebben a hónapban Habeck 900 millió eurót hagyott

jóvá az európai H2Global projekt számára, mely projekt célja a zöld hidrogén nemzetközi piacának felfuttatása. Ezek a sajtóhírek már előrevetítették, hogy az új vezetés kommunikációjában elsődleges szerepet kap a karbonsemlegességre való átállás, így az energetikai átállás is. Az utóbbi az energiaválság kialakulásával még sürgetőbb problémaként jelenik meg, így nem meglepő, hogy a Szövetségi Kormány óriási összegeket fektet be a kutatási és fejlesztési projektekbe ezen a területen.

Fontos terület még a digitalizáció, amely az új vezetés által kiadott „Nemzeti Reformprogram 2022” jelentésben is hangsúlyos szerepet kap. A „Digitális technológiák fejlesztése” finanszírozási program keretében az állam jelentős összegeket fektet digitalizációs K+F tevékenységekbe. A már folyamatban lévő programok olyan területeket fednek le, mint a mesterséges intelligencia, okos adatgazdaság (smart data economy), 5G hálózatok, a kvantumszámítás üzleti alkalmazása, „smart living”, vagy az „edge” adatgazdaság. A digitalizációs átállás sikerességének kulcsa a megfelelően képzett munkaerő. Ennek alapköve a digitalizációs trendeket lekövető duális szakképzési rendszer, a vállalatok által biztosított folyamatos továbbképzési programok, valamint egy olyan vállalatvezetői kultúra kialakítása, ami hozzásegíti a munkavállalókat ahhoz, hogy biztonságosan értékeljék a digitalizációs változásokat. A továbbképzési programok biztosítását az üzemi tanácsok és szakszervezetek felelősségének is tekinti a Minisztérium.

Érdeemes lehet még megemlíteni a Minisztérium által 2022-ben kiadott átfogó startup stratégiát, amelyben a startupok támogatásának megerősítését tűzik ki célul. A nagyjából minden szektorban jelenlévő startupokat mind a zöld, mind a digitális átállás szempontjából fontos gazdasági szereplőknek ítélik meg, amelyek előmozdíthatják a gazdaságban az innovációs tevékenységeket.

Szakképzett Munka Stratégia

2022 októberében a Szövetségi Kormány új stratégiát terjesztett elő a szakképzett munkaerő-utánpótlás biztosítására (Fachkräftestrategie), amely stratégia a szakképzett munkaerőre vonatkozó összes tervezett politikai lépés és új szabályozás alapját képezi Németországban. A stratégia, amelyen több minisztérium dolgozott, a Munkaügyi és Szociális Minisztérium vezetése alatt, öt konkrét cselekvési területet határoz meg, melyek a következők:

1. Naprakész szakképzés: a stratégia fontos eleme a szakképzés korszerűsítése és hatékonyabbá tétele, ami megfelelő segítséget biztosít a munkába álláshoz mindenki számára. A szakképzési garanciával a kormány lehetővé teszi, hogy minden szakképesítéssel nem rendelkező fiatal teljes körű képesítést eredményező szakképzésben részesüljön, lehetőleg cégen belüli képzés keretében. A Szövetségi Foglalkoztatási Ügynökség, a munkaügyi központok és az ifjúsági foglalkoztatási ügynökségek (Jugendberufsagenturen) már meglévő, integrált szolgáltatásait bővíti ez a stratégiai pillér. Ezek a szolgáltatások magukban foglalják a kezdeti lépéseket, például a pályaválasztási tanácsadást és a gyakorlati pályaorientációt, ami egyben a képzésben való konkrét elhelyezést és a képzés támogatását is jelenti.

2. Célzott továbbképzés: a digitális technológiák használata, a klímaváltozás és a demográfiai trendek jelentősen átalakítják a munkaerőpiacot, így a jövőben tovább fog nőni az igény a szakmai orientációváltásra és a munkahely- vagy akár ágazatváltásra. A képzett munkaerő biztosítására előterjesztett stratégia része a szakmai továbbképzéshez – ami az önrendelkezés kulcsa a szerkezeti változások idején – való hozzáférés támogatása mindenki számára. A kormány célja, hogy a jövőben tovább fokozza a munkavállalók és a vállalatok továbbképzésének támogatását. Ez magában foglalja a készségfejlesztési juttatás és a (részmunkaidős) oktatási szabadság bevezetését. A készségfejlesztési juttatást azoknak a munkavállalóknak kell folyósítani kompenzációs juttatásként, akiknek a munkahelyét szerkezeti változás fenyegeti, de a továbbtanulás lehetővé teheti, hogy egyazon vállalatnál elhelyezkedést biztosítsanak a jövőben. A (részmunkaidős) oktatási szabadság célja a munkavállalók egyéni, önálló továbbképzésének bővítése.
3. A munkalehetőségek és a jövedelmező foglalkoztatás biztosítása: ez a stratégiai pillér egyszerre foglalja magában a foglalkoztatási ráta további növelését – elsősorban a munkaerőpiacon hátrányos helyzetű társadalmi csoportok körében (nők, idősek, bevándorlók, fogyatékkal élők) –, valamint a méltányos bérszínvonal biztosítását. Utóbbinak része a nők és férfiak közti béregyenlőtlenség csökkentése, vagy a gondozási munka elismerésének elősegítése.
4. A munka minőségének javítása és a munkakultúra megváltoztatása: a jó minőségű munka, a biztonságos és egészséges munkakörülmények, valamint a munkavállaló-orientált munkakultúra alapvető fontosságú a szakképzett munkaerő vonzásához és megtartásához. Ezekért elsősorban a cégek a felelősek. A Munkaügyi és Szociális Minisztérium 2002 óta támogatja ezeket az erőfeszítéseket a New Quality of Work Initiative (INQA) keretében. A kezdeményezést szociális partnerek, kereskedelmi kamarák, a tartományok, önkormányzati szintű vezető szervezetek, a Szövetségi Foglalkoztatási Ügynökség és a Szövetségi Munkahelyi Biztonsági és Egészségvédelmi Intézet támogatják. Az INQA a legjobb gyakorlatok tudásátadásának platformja Németországban, különösen a kis- és középvállalkozások (kkv-k) és azok alkalmazottai számára. A kezdeményezés a vállalatok gyakorlati tapasztalataiból merít ötleteket, és új módszereket és ismereteket ad át a legjobb gyakorlatokról a vállalatok számára ezek segítik a vállalatokat a jó munkakörülmények megteremtésében és a munkavállaló-orientált munkakultúra kialakításában.
5. Modern bevándorláspolitikai és a kivándorlás csökkentése: ennek a stratégiai lánknak a tartalma elsősorban a szakképzett bevándorlásról szóló törvény további módosítása, amely biztosítja a bevándorlók számára a könnyebb elhelyezkedést bizonyos szakmákban, akár elismert képesítés nélkül is. Ez azt jelenti, hogy a bizonyos szakmák esetében a tényleges munkának nem feltétele a Németországban elismert képesítés.